

## „Suntem uniți, suntem o forță!”

Locuitorii satului Chișcăreni, raionul Sângerei au reușit într-un timp record să „ridice” un sat-model.

**LICEU REPARAT** și înzestrat cu cele necesare, drum de piatră proaspăt construit, cetățeni care participă la luarea deciziilor și lideri activi - sunt indicatorii dezvoltării unui sat moldovenesc, care nu a căzut pradă disperării și crizelor tranziției.

Startul schimbării a fost dat în 2000. Atunci localitatea a obținut finanțare parțială pentru reparația liceului.

„Imobilul a fost reparat și cu suportul părinților. Dacă sătenii nu ar fi dorit să contribuie financiar, atunci nu am fi putut atrage surse financiare de la FISM. Nu, nu ne-a fost greu să-i convingem pe oameni să dea un ban pentru acest proiect. Toți au înțeles că pentru a face carte copiii au nevoie de condiții adecvate. Cei care nu au avut bani, au participat prin muncă la reparația imobilului”, spune Silvia Țurcanu, primarul de Chișcăreni.

Primarul și Consiliul comunal nu au stat să aștepte pomeni de la autoritățile raionale și centrale pentru soluționarea problemelor stringente ale localității, ci s-au pus serios pe atragerea investițiilor străine. Dar ce poți face în zilele noastre fără un computer conectat la Internet? „Nimic!”, zice Silvia Țurcanu. Mare a fost bucuria tuturor, când primăria a câștigat un computer conectat la Internet.

„În rețeaua globală poți găsi oferte de granturi pentru dezvoltarea comunitară cât frunză și iarbă! Știind care sunt prioritățile de dezvoltare ale localității și fiind la curent cu ultimele noutăți în domeniu, am reușit să câștigăm proiect după proiect. Un succes naște alt succes. Sigur nu am fi reușit nimic dacă locuitorii satului nu ar fi fost receptivi la apelurile noastre”, mai spune Silvia Țurcanu.

Dacă pentru funcționarii de la primărie noile tehnologii informaționale nu mai erau un mister, atunci muritorii de rând nu știau ce pește mai e și Internetul. Însă nu pentru mult timp. În 2004 la Chișcăreni a fost deschis Centrul Comunitar de Acces la Informare și Instruire „Dialog”. Finanțatorii au oferit banii pentru achiziționarea computerelor, imprimantei, copiatorului, iar administrația publică locală și cetățenii au contribuit la reparația sediului.

„Primăria ne-a oferit imobilul, iar angajații Centrului cu ajutorul sătenilor l-au reparat. A fost ușor să-i mobilizăm, deoarece ei au mai participat activ și la alte proiecte comunitare. Astăzi, grație Centrului, sătenii au acces la informația din orice domeniu. Totodată, a crescut nivelul culturii tinerei generații care este în pas cu evenimentele. Cred că astfel de centre sunt necesare în fiecare comună”,



PRIMARUL SILVIA ȚURCANU, la sfat cu Gabriela Caimacan, viceprimar în Consiliul local al tinerilor

susține Victoria Ignatiuc, directorul Centrului.

În ultimii ani peste 300 de elevi, agenți economici, funcționari, șomeri, pensionari etc. au participat la cursuri privind utilizarea calculatorului. În rezultat, interesul cetățenilor din comuna Chișcăreni față de noile tehnologii informaționale a crescut substanțial, fapt ce i-a determinat pe mulți localnici să-și achiziționeze computere. În 2004 numai 4-5 săteni aveau computere personale, astăzi în schimb circa 100 de familii se pot folosi de computer acasă și știu să navigheze în Internet.

### Drumuri europene

Administrația publică locală în parteneriat cu organizațiile obștești din sat și cetățenii de rând au reușit într-un timp record să repare o bună porțiune din drumurile din Chișcăreni. În 2004 a fost dat în exploatare un sector de 3,5 km drum variantă albă, construit cu suportul FISM, iar în 2006-2007 au fost construiți 500 metri drum nou variantă albă cu suportul IREX.

„Satul este situat pe o pantă și deseori când ploua una din mahalale era inundată. Evident, oamenii erau nemulțumiți și deseori cereau explicații de la primărie. În lipsa banilor nu puteam face nimic. În bugetul local suflă vântul, iar banii transferați din bugetul raional ajung numai pentru salarizarea bugetarilor, hrana copiilor, plata pentru energia electrică și procurarea cărbunilor. De reparația drumurilor nici vorbă. Atunci am hotărât să apelăm la granturi. Condiția finanțatorilor a fost ca și comunitatea să contribuie cu 20 la sută din suma proiectului. Cetățenii au fost receptivi. Cei care nu aveau resurse financiare

au contribuit cu forța de muncă la reparația drumurilor”, susține primarul de Chișcăreni.

### Post de radio comunitar

Satul Chișcăreni este una din puținele localități din Republica Moldova care are propriul post de radio. Zi de zi, aici sunt difuzate știri despre cele mai importante evenimente locale. Postul de radio a fost fondat la inițiativa unui agent economic și a primăriei. Primăria până în prezent oferă gratuit sediu pentru această instituție.

„Am primit oferta de colaborare cu bucurie, deoarece știam că localitatea are nevoie de informație locală. Săptămânal funcționarii primăriei, parohul bisericii din localitate, medicii și șeful postului de poliție prezintă propria emisiune. Astfel, oamenii din sat află ce fac autoritățile publice locale și au posibilitatea să participe la luarea deciziilor. Așa crește și credibilitatea oamenilor în autorități. Totodată, medicii promovează un mod de viață sănătos prin emisiuni de specialitate. Am dori ca pe viitor să lansăm și un post TV în sat”, susține Silvia Țurcanu.

### Cultura

Deși nu toate problemele din sat au fost soluționate, ONG-urile, factorii de decizie, cât și cetățenii nu au omis din viața lor cultura. De curând, în sat a fost reconstruit Căminul Cultural, grație finanțării primite de la Proiectul Reforma Autorităților Publice Locale, a resurselor bugetului local și a implicării cetățenilor. Și biblioteca publică „Sergiu Rădăuțanu” și-a îmbogățit fondul de carte și a deschis o sală multimedia după ce a reușit să atragă investiții străine.

În baza unui proiect, în Chișcăreni funcționează un Centru de Orientare Profesională în baza meșteșugurilor Populare, unde tinerii învață arta meșteșugăritului. Băieții învață artizanatul, iar fetele arta brodatului. Pe viitor în sat ar putea fi deschis și un muzeu al artei meșteșugăritului.

### Tinerii, la putere

Tânăra Gabriela Caimacan de la vârsta de 17 ani activează ca voluntar în majoritatea proiectelor implementate în sat. Totodată, ea este și viceprimar în Consiliul Local al Tinerilor. Activitatea Gabrielei ține de mobilizarea tuturor tinerilor în viața comunității.

„Am decis să fiu voluntar pentru că problemele din sat ne afectează pe toți. Tinerii își doresc un viitor mai bun, studii de calitate și un loc de muncă. Pentru ca satul să fie modern este necesar ca tinerii să se implice în soluționarea problemelor comunei”, susține tânăra voluntară.

Până la mobilizarea autorităților și cetățenilor satul Chișcăreni se confrunta cu mai multe probleme. Micuții învățau într-un imobil care era într-o stare avariată, iar drumurile erau impracticabile. Deși în bugetul local sunt surse insuficiente, situația a fost posibil de schimbat. Asta pentru că cetățenii nu au fost pasivi și au contribuit la realizarea proiectelor comunitare.

„Finanțare externă poate fi obținută, însă și contribuția localității nu trebuie să fie omisă. La început n-a fost ușor, însă am reușit. Oamenii din sat sunt conștienți că venind cu o contribuție mică pot să soluționeze o problemă mare”, ne mai spune Silvia Țurcanu.

Irina CODREAN

## Primele fundații comunitare și-au început activitatea în Republica Moldova

**LA 25 Iunie** a.c., în premieră pentru Republica Moldova, și-au început activitatea cinci fundații comunitare. Scopul acestor organizații este atragerea de resurse la nivel local pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitatea, fie că este vorba de salubritate, fie că este vorba de construcția unei porțiuni de drum sau repararea grădiniței.

Fundații comunitare au fost înregistrate până acum la Bălți, Cahul, Orhei, Soroca și Ungheni. Acestea au primit la 25 iunie a.c. din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) granturi în mărime de 2500 de dolari fiecare pentru a

începe activitatea. Înainte de aceasta, fiecare dintre fundațiile comunitare nou-create au elaborat strategiile de colectare de fonduri pentru nevoile localităților din care fac parte.

Fundația comunitară Bălți, de exemplu, a reușit să negocieze cu reprezentanții mediului de afaceri implicarea acestora și contribuția lor directă la realizarea misiunii fundației. De asemenea, s-a convenit asupra implicării directe a administrației publice locale la cofinanțarea organizațiilor participante la programul de granturi.

Fundația comunitară Soroca va colecta fonduri pentru amenajarea și ilu-

minarea unui sector al străzii Independenței, pentru amenajarea zonei de agrement din cartierul Soroca Nouă și a unui teren de joc pentru copii și pentru instalarea unor containere de colectare a gunoierului și înverzirea spațiului dintr-un cartier al orașului. Un obiectiv pe termen lung al fundației este colectarea mijloacelor pentru construirea unei stații de epurare, dat fiind că cea veche nu funcționează deja de douăzeci de ani.

„Crearea fundațiilor comunitare reprezintă o soluție pe termen lung pentru nevoile comunităților din Moldova. Aceste fundații vor permite organizațiilor neguvernamentale locale

să acceseze fonduri pentru necesitățile comunității”, susține Vlad Melnic, managerul proiectului PNUD „Dezvoltarea Societății Civile în Republica Moldova”, care a acordat fundațiilor comunitare nou-create asistență pe parcursul perioadei de constituire a lor prin intermediul Centrului Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale „Contact”. „Aceste organizații vor servi drept exemplu cum să fie depășită slaba legătură între sectoarele non-profit, business și guvernamental prin mobilizarea resurselor financiare din comunitate în parteneriat bazat pe cunoaștere, dezvoltare și încredere”.

## Discuții publice

Planului Național de Dezvoltare va fi discutat în mai multe orașe.

**DISCUȚIILE** publice privind elaborarea Planului Național de Dezvoltare pentru anii 2008-2011 au fost lansate și se vor desfășura până la sfârșitul lunii iulie în toate regiunile Republicii Moldova.

Hotărârea privind elaborarea Planului Național de Dezvoltare a fost adoptată de Guvern la sfârșitul anului 2006, cu scopul asigurării continuității reformelor începute odată cu Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) și Planul de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană.

Executivul își propune o listă mai restrânsă de priorități, dar care vor avea un impact maxim asupra dezvoltării economice și sociale a republicii: consolidarea unui stat democratic modern bazat pe principiul supremației legii; reglementarea conflictului transnistrean și reintegrarea Republicii Moldova; sporirea competitivității economiei naționale; dezvoltarea resurselor umane; creșterea gradului de ocupare și promovarea incluziunii sociale; dezvoltare regională.

Cei care nu au posibilitatea să participe nemijlocit la discuțiile publice sunt invitați să expedieze opinii și propuneri fie pe adresa electronică [sugestii@mec.gov.md](mailto:sugestii@mec.gov.md), fie printr-o simplă scrisoare pe adresa Ministerului Economiei și Comerțului cu mesajul „Sugestii pentru PND”.

În baza acestor sugestii, Guvernul va defini prioritățile Planului Național de Dezvoltare și va propune un plan de acțiuni în vederea realizării acestor priorități.

La 6 iulie a.c., discuțiile asupra PND au avut loc la Chișinău cu tema „Îmbunătățirea calității și sporirea accesului la servicii educaționale”. Dezbateri în capitală vor mai avea loc la 16, 24 și 25 iulie.

Discuțiile publice din afara municipiului Chișinău se vor desfășura în incinta Consiliilor Raionale. La 13 iulie, dezbaterile vor ajunge la Rezina, la 18 iulie - la Comrat și Ungheni, la 19 iulie - la Cahul, la 20 iulie - la Bălți, la 23 iulie - la Căușeni, la 26 iulie - la Nisporeni și la 30 iulie - la Criuleni.

Planul Național de Dezvoltare a mai fost discutat și Florești și Șoldănești.

Potrivit analistului politic Andrei Popov, deși Planul Național de Dezvoltare își propune să fie un document strategic, de fapt el este mai mult un document tehnic.

„Planul nu plasează discuția într-un context mai larg și nu tratează problemele și prioritățile Moldovei din perspectiva contextului internațional și regional. Paradoxal, dar în acest document nu este pomenit obiectivul de integrare europeană, Uniunea Europeană în general sau Planul de Acțiuni Uniunea Europeană - Republica Moldova. Deci, toate prioritățile și acțiunile propuse sunt analizate într-un vid. Or, nu ne putem permite să facem abstracție de contextul extern în care vom elabora și implementa strategia”, consideră Andrei Popov.

(După Info-Prim Neo)